

SPELEOLOŠKA EKSPEDICIJA “VRDOVO 2007.”

PIŠU: Robert Baković
Speleološki klub “Samobor”
Samobor
Domagoj Pleše
Speleološki klub “Samobor”
Samobor
dr. sc. Nenad Buzjak
Speleološki klub “Samobor”
Samobor

UVOD

Robert Baković, vođa ekspedicije: “Zapravo je sve počelo puno ranije, u djetinjstvu, kada sam dosta vremena provodio u Ruminu i oko Rumina, te negdje početkom srednjoškolskog obrazovanja i prvog zimovanja na Vrdovu. Tada smo “lutajući” naišli na jame kod Jukića staja. Početak bavljenja speleologijom rezultirao je i pitanjem istraživanja Vrdova, a kulminacija je bila kada je na sastanku u svibnju, nakon prijedloga, prihvaćeno od strane članova Kluba da se organizira ekspedicija u ljeto 2007.”

EKSPEDICIJA 2007. - PRIPREME

Vremena do ekspedicije je bilo malo, tako da se sve radilo ubrzano. Jedna od bitnijih stvari je bila pronaći mjesto za kamp. Nakon par prijedloga i malo rasprave odlučeno je da kamp bude u naselju Panj uz Cetinu, ali je to promijeneno dva tjedna prije početka ekspedicije kada je pronađena vikendica na samom Vrdovu koju smo dobili na korištenje ljubaznošću F. Bogdana. Planirane su i predekspedicijske akcije, ali spletom okolnosti i nedostatka vremena nismo ih stigli obaviti. Ipak, dovoljno poznavajući teren i neke objekte znali smo po prilici što ćemo i gdje raditi. Raspitivali smo se i čitali tko je što radio prije nas. Prva sustavnija speleološka istraživanja na tom području je obavljao akademik M. Malez (1955, 1958, 1969).

Zanimljive podatke iz tog vremena i kasnijih istraživanja koji su nam pomogli na terenu i odabiru objekata za istraživanje dobili smo od B. Jalžića. Na Skupu speleologa Hrvatske u Kamanju 2006. M. Garašić je održao predavanje o ronjenju i istraživanjima u izvoru Veliki Rumin. Zanimljive povijesne podatke je objavio u članku na news grupi hr.sci.speleologija (Garašić 2006, arhiva autora) uz napomenu da je ovo područje i prije bilo speleološki istraživano. Prije same ekspedicije i intenzivnije nakon nje sa članovima SD “Špiljar” i SO “Mosor” N. Zlatarom – Bigijem, T. Rađom i G. Rnjakom e-mail porukama razmijenili smo niz podataka o njihovim i (kasnije) našim istraživanjima Vrdova i okolice. Nekoliko nam ih se pridružilo i na terenu. Zato smo obavili razmjenu svih podataka kako bi sve koliko je moguće bilo ažurno, a poziv na suradnju u sređivanju baze vrijedi i za sve ostale udruge i istraživače. Naknadno je objavljen članak o spilji Vodenoj peći koja se nalazi uz put za Vrdovo (Borovec i sur. 2007).

ISTRAŽIVANJE

U predekspedicijskim pripremama podijeljeni su poslovi, svatko je napravio što je trebao, našlo se i nešto sponzora, oprema se provjerila i kompletirala, a volje za istraživanjem nikad i nije nedostajalo. Krenuli smo 20. srpnja u namjeri da na terenu ostanemo do 31.

Za područje istraživanja odredili smo teren istočno od Jukića staja preko Peratovca i granice s BiH na sjeveru i istoku te područje Bitelića, Rumina i Malina. Obzirom da smo bili smješteni u čvrstom objektu odlučili smo da u logoru preko dana neće ostajati nitko. Svi će članovi ekspedicije izlaziti na teren, a spremanje kuhanog obroka obavljat će se navečer po povratku s istraživanja. To nam je omogućilo formiranje 2-5 istraživačkih timova ovisno o broju ljudi koji se mijenjao tijekom trajanja ekspedicije.

Prvog dana istraživanja jedan mali gubitak orijentacije je rezultirao upoznavanjem s mještanimom Matom Malovanom, koji nam je znatno pomogao pri rekognosciranju terena, a svojim terenskim vozilom savladavanje teže pristupačnih lokacija kojima ovo područje obiluje. Već prvog dana odustali smo od istraživanja na Peratovcu jer smo saznali da je SO “Mosor” na tom terenu obavljao istraživanja. Iako smo upozoreni da nisu sigurni za arhivu istraženih objekata te da bi bilo dobro to sve ponoviti, odustali smo zbog jako lošeg puta prema nekoliko kilometara udaljenom Peratovcu, a pješaćenje na +40 u hladu (zanimljivo, hlada na tom dijelu opće nema) nikome nije padalo na pamet.

Nedavno smo dobili podatke da su članovi SOM-a istražili dvije jame ucrtane na topografskoj karti u okolici Peratovca. To su jame Čubrilo i Krv mlade rode. Na području

Ulaz u jamu Suhi Rumin

foto: Nenad Buzjak

koje pokriva dotična karta, istražili su i Konjsku jamu za koju nema točnih podataka o položaju ulaza te Golubinku (označena na topografskoj karti) čiji nacrt je, prema riječima S. Petričevića, izgubljen.

Na istraživanja bi se odlazilo ujutro, a povratci su bili ovisno o udaljenosti, broju i složenosti istraživanih objekata - od 7 navečer pa dalje u noć. Tijekom deset radnih dana kompletno su istražena 24 speleološka objekta. Istraživanjem su obuhvaćena topografska snimanja i izrada nacrtu, biospeleološka, geomorfološka, mikroklimatska te dijelom botanička i arheološka istraživanja. Osim ovoga obavljena su fotografska i video snimanja. Pored istraživanja radilo se i rekognosciranje terena uz pomoć mještana Mate Malovana i Ivana Budimskog te je pri tome otkriveno desetak novih speleoloških objekata. Za tri jame i jednu spilju koje su bile ucrtane u topografsku kartu ustanovljeno je da ne spadaju u speleološke objekte. Za jednu jamu i spilju korigirani su podaci o smještaju jer su bili krivo ucrtani.

Najdublja jama koja je istražena je Jama u Konjikuši Gornjoj duboka 140 m. Bila je

vrlo zahtjevna što se tiče samog istraživanja zbog urušenih blokova kamenja. Pored nje istražena je Snježana pod Kurzebom dubine 69 m i Krstačka jama dubine 39 m, te spilja s jamskim ulazom Pometena Golubinka duboka 36 m i duga 152 m. Od istraživanih spilja važno je spomenuti: Bilu Lipoticu dužine 90 m koja je sva zasigana, spilju Vrilo Mali Rumin u koju se ušlo prema radnom nacrtu 123 m i pećinu Kravaricu koju smo tada topografski snimili u duljini od 158 m i u kojoj su pronađeni ulomci keramičkih posuda i pepeo. Da li su to keramičke urne iz razdoblja cetinske kulture, pokazat će analiza. Prema preliminarnoj analizi kustosa Muzeja Cetinske krajine iz Sinja isti bi mogli datirati iz predbrončanog razdoblja. Istraživana je spilja na kojoj je nađen natpis "SOM 1992." na temelju kojeg smo je nazvali Somova spilja. Dobili smo informaciju da spilja ili nije crtana ili se ne zna gdje je nacrt. Stoga je ponovljeno istraživanje i topografsko snimanje. Da je spilja poznata mještanima i pastirima svjedoče ostaci suhozida na ulazu i vatrište u ulaznom dijelu. Jedan od najvrijednijih rezultata ekspedicije je povezivanje spilja Tamnice i Crvenkuše s jamom Suhi Rumin u jedinstveni sustav dužine 430 m i dubine 52 m. Ostale spilje i jame su manjih dimenzija.

Prema radnim nacrtima na ekspediciji je ukupno nacrtano preko 1 kilometra spiljskih kanala.

Tijekom ekspedicije snimljeno je nekoliko stotina fotografija i nekoliko sati video materijala složenih u dokumentarni zapis koji je dosad prezentiran javnosti u Samoboru i speleolozima na Skupu speleologa u Kastvu 2007. godine. Glavni snimatelj tijekom ekspedicije bio je K. Motočić, a najviše je materijala snimljeno u spilji Tamnici i jami Suhi Rumin te u Biloj lipotici.

Poseban problem tijekom istraživanja jama bilo je njihovo onečišćenje organskim i neorganskim otpadom. Veći broj manjih jama na Vrdovu nalazi se u blizini vikendica čiji vlasnici u njih bacaju razni otpadni materijal. Na isti problem naišlo se i pri istraživanju ponora na Biteliću na području Ponikve, gdje je utvrđeno da su dva glavna ponora, koji su hidrološki povezani sa sustavom na Suhom Ruminu i izvor spiljom Mali Rumin potpuno ili većim dijelom zatrpani otpadom, između ostalog i minsko-eksplozivnim sredstvima iz Domovinskog rata. To sprječava nesmetano otjecanje vode tijekom obilnih oborina ili pri naglom topljenju snijega uslijed čega

dolazi do brzog plavljenja predjela Ponikve. Prema svjedočenju mještana nekada je za plavljenje zbog kiša bilo potrebno tjeđan dana, sada do poplave dođe za dan-dva. Odlaganje organskog otpada može izazvati i mikrobiološko onečišćenje voda koje izviru na predjelu Rumina. Drugi problem koji se javio tijekom trajanja ekspedicije bili su požari na području gdje se istraživalo te u neposrednoj blizini logora gdje smo bili smješteni, no bližih dodira s vatrom nismo imali.

OPISI ZNAČAJNIJIH SPILJA I JAMA

Spiljski sustav Crvenkuša-Tamnica-Suhi Rumin

Sustav se nalazi između zaseoka Rumin i sela Bajagić na krškoj zaravni Podi. Na užem dijelu nalaze se izvori Rumin, spilja vrilo Mali Rumin, spilje Tamnica i Crvenkuša te jama Suhi Rumin. Akademik M. Malez je u svojim radovima spilje Tamnicu i Crvenkušu nazvao Mračna pećina I i Mračna pećina II (Malez 1955, 1958, 1969), ali mi se priklanjamo ovdje navedenim nazivima mještana. Prema arheološkim nalazima spilja Tamnica bila je naseljena još u doba neolitika te

su u njoj nađeni ostaci keramike (Zekan 1977), a kroz stoljeća i sukobe u njoj se povremeno sklanjalo lokalno stanovništvo. Spilje su istraživane i prije (Malez 1955), ali pregledom dostupnih nacrtā utvrđeno je da ne odgovaraju današnjem stanju jer su istraživane u vrijeme kada se u njima nalazila voda. Na isto nam je ukazao i B. Jalžić, a u to smo se i sami uvjerali prilikom prvog obilaska kada niti u jednom kanalu nismo pronašli vodu u onim količinama koje se navode u literaturi. Stoga je odlučeno da se iste detaljno istraže te pokušaju povezati u sustav s jamom Suhi Rumin, koja se nalazi stotinjak metara udaljena od ulaza u spomenute spilje i to na mjestu koje je kao spoj pretpostavio R. Baković. Naknadno smo od N. Zlatara iz SD "Spiljar" dobili opširno izvješće u obliku zapisnika prema kojem su članovi tog društva u razdoblju od 2003. do travnja 2007. godine pet puta bili u spiljama Tamnici i Crvenkuši (Crljenki kako je oni navode u zapisnicima).

Spilja Crvenkuša (Crljenka, Mračna pećina II) ima ulaz ispod prevjesne crvenkaste stijene po kojoj je dobila naziv. Na stijeni su vidljivi relativno svježiji tragovi osipanja i urušavanja, a sipar je gotovo zatrpao ulaz

u spilju. Ulaz je dimenzija 10 x 9,5 m. Iza velikog ulaza strop kanala se počinje spuštati tako da se kroz nastavak mora puzati. Nakon 20 m od ulaza strop se izdiže pa je kretanje kanalom lakše. 40 m od ulaza dolazi se do proširenja iza kojeg kanal naglo mijenja smjer pružanja iz smjera SZ-JI u smjer Z-I. Ponovo se snižava do mjesta gdje je među urušenim kamenjem pronađen i probijen blokovima zatrpan spoj sa spiljom Tamnicom. Sedimenti koji najčešće prekrivaju dno kanala su blato, pijesak i kršje.

Spilja Tamnica (Mračna pećina I) ima tri ulaza. Ulazi se kroz onaj najbliži Crvenkuši dimenzija 2,5 x 1,7 m. Ulazna dvorana je s manjim kanalima izdužena u smjeru I-Z u duljini od 26 m i širine do 11 m. Na ulazu u kanal je dio pregrađen sigama. Slijedi široki i lako prohodni kanal tlocrtne duljine 64 m, širine do 13,5 m i visine do 17,5 m u "završnoj" dvorani gdje je za visokih voda bilo jezero. Njegovi tragovi vidljivi su po dnu i zidovima kanala. U sastavu sedimenata prevladavaju kameni blokovi, pijesak i prah.

Jama Suhi Rumin je spiljski objekt s

Napeti izlaz iz blokovima obloženog jamskog kanala u najdubljem dijelu jame Suhi Rumin

foto: Nenad Buzjak

jamskim ulazom. Jama ima manji i veći ulaz koji su odvojeni kamenim mostom upitne čvrstoće s obzirom da je ulaz oblikovan duž jasno vidljivog rasjeda generalnog smjera I-Z. Oba su u vrijeme istraživanja bila teško uočljiva jer su bili skriveni drvetom i grmljem. Prilikom rada oko ulaza to smo itekako znali cijeniti s obzirom na hladovinu koja je bar malo umanjivala nepodnošljivu vrućinu koja je stizala s neba i isijavala iz okolnog kamenjara i danju i noću. Kota većeg ulaza je 391 m, što je nešto više u odnosu na ulaze Tamnice i Crvenkuše (vidi nacrt u prilogu). Dimenzije su mu 3,4 x 1,7 m. Početni dio spusta je strma kosina iza koje slijedi vertikala kroz strop ulazne dvorane. Dno kanala je 25 m ispod ruba ulaza. Dno ulazne dvorane je golemi stožac sastavljen od pijeska s najnižom točkom 29 m ispod razine ulaza. Iz ulazne dvorane se prema sjeveru odvaja kraći zarušeni kanal koji smo istraživali ukrućena želuca i omamljenog nosa budući da oko ima nekoliko raspadnutih lešina ovaca.

Iz dvorane glavni kanal nastavlja prema SZ. Prvo smo savladali skok dubok 6,5 oprezno hodajući po lomljivoj breči nastaloj duž jasno vidljivog rasjeda. Za razliku od ulazne dvorane ovdje hodamo po ispranim blokovima, glatkim i klizavim. Među njima se mogu naći kuglaste oblutice veličine jajeta. Pod nama se otvorio ulaz u dubinu. U jamski kanal spuštaju se M. Bašić i N. Buzjak i uživaju u uzbuđenju pazeći da jedan na drugog ne strovale rasklimane blokove, a K. Motočić ostaje na ulazu. Stijene i pijesak mokri su i izgledaju kao da se voda iz ovog kanala povukla neposredno prije našeg dolaska. U jednom se dijelu iz pijeska čvrsto stisnutog u šaci cijedila voda. Očigledno je da se ovim kanalom voda diže iz dubine, a po oblicima sedimenata zaključuju da se kroz sitasto dno ovuda i povlači zatvarajući za sobom mogući prolaz. Među kamenjem je kanal koji kreće prema sjeveru. Nakon što se zavlače u jedan odvojak zbog klizavih nestabilnih blokova zaključuju da je daljnje napredovanje izuzetno riskantno pa crtaju i oprezno izlaze van pri čemu je došlo do

manjeg odrona, ali na sreću bez posljedica. U ovom su dijelu dosegli najdublju točku, -52 m.

Iz ovog dijela kanal se nastavlja strmom, klizavom i bez užeta teško savladivom kosinom. Kanal se postupno širi i povisuje do dimenzija 8 x 8 m. Nakon gotovo 28 m poligonske duljine naglo skreće prema jugu šireći se u ogromnu dvoranu duljine 44 m i najveće širine do 29 m. Dno dvorane pokriveno je urušanim blokovima, kršjem, pijeskom i glinom, a primjećuju se i tragovi nekadašnjeg zadržavanja i tečenja vode. U pojedinim dijelovima javljaju se i obilnije nakupine siga. Dno se lagano spušta prema koti 30,8 m gdje je mala zaravan s blokovima i ulazom u splet kanala prema Tamnici. U jednom od odvojaka po povratku iz gornjeg kanala prema Tamnici čula se ekipa koja je u Tamnici namjeravala krenuti s otkopavanjem čepa za kojeg smo prema pružanju i značajnom strujanju zraka pretpostavili da bi mogao biti spoj. S olakšanjem su dočekali naše glasove kao znak da kopanje neće biti potrebno.

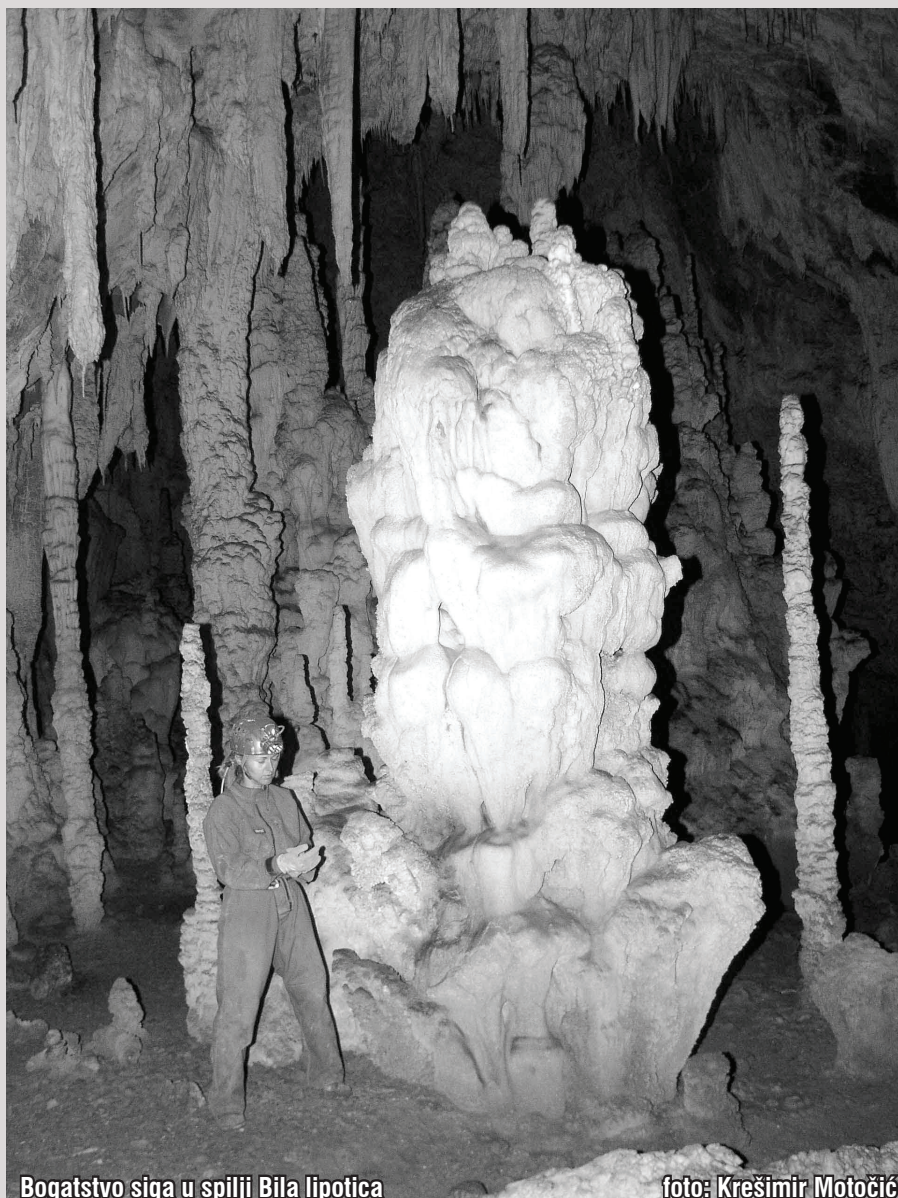
Iza lako savladivog malog skoka iz dvorane se nastavlja poluurušeni kanal duljine 20 m koji izbija na balkon u nekad završnoj dvorani Tamnice.

Glavnina istraživanja obavljena je 27. 7. 2007. Svi članovi ekspedicije podijeljeni su u nekoliko ekipa i upućeni su na istraživanje Suhog Rumina. Iz dnevnika vođe ekspedicije:

"...Jutros rano odvezao sam Etu na autobus za Zagreb. Dogovaram se s ekipom da ćemo se naći na Suhom Ruminu, a oni da se sami podijele u ekipe. Kroz jutro se par puta čujem s Ilijom, on dolazi prijepodne pa odlučujem da ga sačekam na cesti za Vrdovo i uputim na daljnje aktivnosti. Nakon što sredi stvari u logoru, on i Goga spustit će se nazad na Rumin.

Krešo, Buz i Marko istražuju i crtaju jamu Suhi Rumin; Tomica, Uglješa i Nina crtaju Tamnicu, a DeVito i Alan k'o Prsan i Žuti s transportkom za miniranje su u Crvenkuši radi proširivanja prolaza između Tamnice i Crvenkuše...

... po mom dolasku ekipe su već počele rad. Odlazim pomoći DeVitu i Alenu. Nekoliko puta Alen i ja "špartamo" kroz obje spilje, dok nismo pronašli pravi put, koji će spojiti dvije navedene spilje. Nakon nekih dva sata rada uspijevam se rukovati s Alenom i De Vitom, koji su u Crvenkuši i dogovaramo se da se i oni prebace u Tamnicu te da se iz nje još malo proširi prolaz tako da se i fizički može proći kroz proširenje. Pošto mi je dosadilo čekati u uskoj pukotini izlazim u glavni spiljski kanal

Bogatstvo siga u spilji Bila lipotica

foto: Krešimir Motočić

Rekognosciranje terena bilo bi teško bez našeg domaćina Mate i njegovog modificiranog terenca

foto: Tomica Rubinić

7

i čujem glasove s lijeve strane. Misleći da su me mimoišli krećem se u lijevo glavnim kanalom i odjednom iznad suhog sifona ugledam tri speleologa. E, tek mi sad ništa nije jasno: ni kako su tako brzo mogli doći iz Crvenkuše, ni kako su me mimoišli, ni kako ih je troje, a ne dvoje? U to se odjednom spiljom prolomiše krici i povici oduševljenja – prepoznajem Krešu, Buza i Marka, koji su se iz jame Suhi Rumin spustili do Tamnice. Pridružujem se valu oduševljenja te nakon nabrzinu prepričanih događaja, koji su se dogodili u par minuta odlazim po konop da se ekipa iz jame može spustiti i da izvijestim ostale o postignutom, o onome čemu sam se potajno nadao kada sam prvi put došao u spilje prije desetak godina. Na ulazu u Tamnicu susrećem ostale i nakon nekoliko trenutaka nevjerice isto ono oduševljenje kao i par trenutaka prije. Za kratko dolaze Ilija i Goga, formiram još jednu ekipu za crtanje Crvenkuše i ponovo nastavljamo s radom. Zadnji ljudi iz spilje izlaze oko 20,30 i vraćamo se u logor.”

Tijekom istraživanja i topografskog snimanja N. Buzjak je obavljao meteorološka mjerenja (tab. 1). Na površini se temperatura danju u hladu u vrijeme istraživanja za mirna vremena kretala oko 33°C uz relativnu vlažnost oko 30%.

Jama u Konjikuši Gornjoj

Jama se nalazi na istoimenom predjelu u neposrednoj granici s BiH. Njen ulaz pokazao nam je Mate Malovan. Ulaz je jamski, teško zamjetljiv, dimenzija 5 x 1 m, zaklonjen stijenama. Urušenim kamenim blokovima podijeljen je u dva dijela. Veći dio je dimenzija oko 2 x 1,5 m. U ulaznom dijelu također ima kamenih blokova te je potreban velik oprez pri prolasku. Ulazna vertikala završava u dvorani na dubini od 48 m. U dnu dvorane nalazi se suženje dugo 2,5 m. Slijede vertikala od 28 m i manji skok od 6 m, nakon kojeg se dolazi nad zadnju vertikalu duboku 59 m. Na 26 m od vrha vertikale (13 m iznad dna) nalazi se blago uzlazni kanal duljine 26 m, čiji kraj se nalazi na dubini 118 m od ulaza. Iznad dna (-140 m) nalazi se uski dimnjak visine 10-ak m. Istraživanje jame je započeto 24. 7. 2007. kada su T. Rubinić, D. Pleše - Uglješa i A. Kirin nakon završetka rada na Jami kod Kadijine Bukve počeli postavljanje. Friški speleolog Alen postavlja dvostruko sidrište na ulazu, a zatim opremanje preuzima Tomica. Odmah na ulazu nalazi oveću glonđu koju treba fiksirati zamkom. Slijedio ga je Uglješa pa zatim i Alen. Nakon prve vertikale došli su u dvoranicu. Tu su naišli na mogući prolaz za dalje koji je bio zatrpan glondama i sitnijim kamenjem. Uspješnim pomicanjem i fiksiranjem glonđi vidjeli su da se otvara nova vertikala i taman su mislili nastaviti istraživanje, kadli dolazi do nepredviđene

situacije u vidu velikog praska izvana (udar groma). Brže bolje izlaze van kako ih nevjere ne bi uhvatilo u jami budući da bi sav materijal koji bi upao u jamu padao ravno prema njima. Izlaze van i čudom se čude da ih Mate cijelo vrijeme strpljivo čeka u blizini ulaza. Srećom, nevremena nije bilo, samo onaj gore spomenuti udar groma. Sutradan je ista ekipa pojačana N. Vuglešić nastavila istraživanje. Miče se još par glonđi sa suženja. Tomica nastavlja opremanje, slijede Uglješa, Nina pa Alen. Zadnja vertikala završava jako lijepim saljevom, a pored njega nalazi se dimnjak koji treba ispenjati. Prilikom spuštanja na dno uzmanjkalo je taman oko 2 m užeta. Tomica respektljivo čvor na kraju užeta, te zadnji metar i pol svladava slobodnim padom. Za njim se spušta Uglješa, te na kraju spaja užad, dok se njegova draga iznad vertikale, ne vidjevši cijelu situaciju, ljuti što se već nije spustio. Nakon fotografiranja i biospeleološkog istraživanja izlaze van, a povratkom u logor dogovaramo se da se jama crta za vikend kada dođe pojačanje. Jamu su nacrtali i raspemili 28. 7. 2007. I. Rašić, V. Jakobović, B. Nikl i J. Bedek.

Spilja Vrilo Mali Rumin

Spilja se nalazi između Suhog Rumina i izvora Rumina. Aktivna je veći dio godine. U sušnim razdobljima Mali Rumin izvire sitasto nekoliko metara do nekoliko

JAMA U KONJIKUŠI GORNJOJ VRDOVO, DINARA

28.07.2007.

Istražili: SKS, SOD

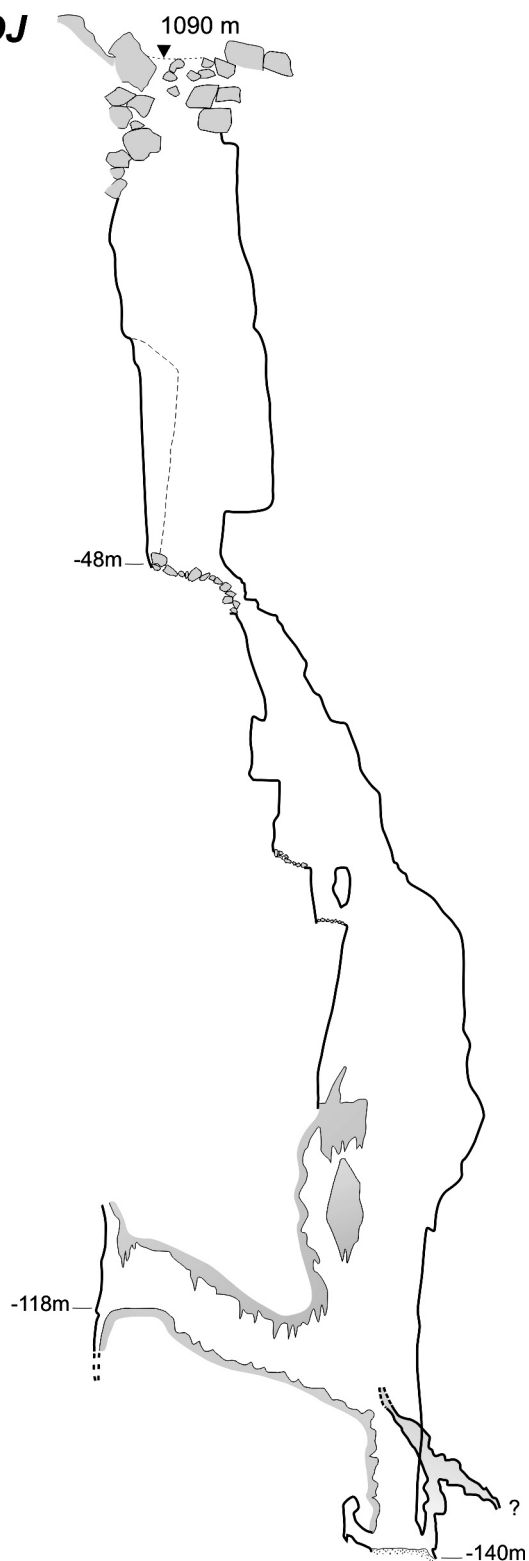
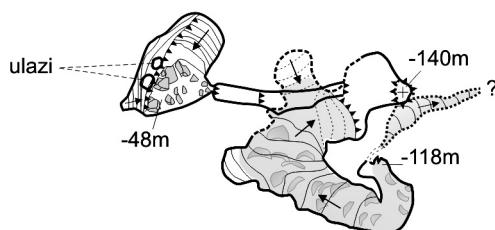
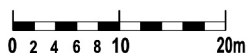
Topografski snimio: Ilija Rašić

Mjerio: Božo Nikl

Dužina: 68m

Dubina: 140m

Računalna obrada: Tomica Rubinić

desetaka metara niže te se u polju ulijeva u Rumin.

Iz dnevnika vođe ekspedicije:

"...Kada sam prvi put ulazio u Mali Rumin uspio sam ući oko 30 m. To je stalni izvor, ali mu nivo vode za vrijeme suše znatno pada pa onda izvire nekoliko desetaka metara niže. Koliko točno probat ćemo utvrditi danas. Nakon desetak metara klasičnog spiljskog kanala nailazimo na čudnovati teren. Isprani sloj s mnoštvom

pukotina i oštrim ispranim stijenama. Sloj je konstantnog nagiba nekih 15°, a prosječna visina kanala je oko 40 – 50 cm i u stalnom padu. Odlazimo koliko je moguće dalje u spilju i na jednom rasjedu uočavamo da se kanal (ako ga tako možemo nazvati) počinje pružati u dva suprotna smjera. Odlučujem da tu stanemo i počnemo crtati unatrag, jer kanal koji se pruža dalje na desno u padu može biti mišolovka bez konopa. Počinjemo crtati i nakon četiri vlaka shvaćamo da

nismo sigurni vraćamo li se u pravom smjeru nazad. Sve nam izgleda drukčije nego kada smo dolazili. Prekidamo crtanje i tražimo izlaz van. Nakon nekih pola sata ili možda i više i pronalaska još mnoštva "kanala" Alen pronalazi jedan oblutak koji je držao u ruci kada smo napredovali kroz spilju. Konačno smo na pravom putu i lagano izlazimo van. Zaključujem da bez Arijadnine niti ili nekog drugog načina obilježavanja nema smisla ponovno ulaziti

Blatna kosina ulazne dvorane u jami Suhi Rumin

foto: Tomica Rubinić

unutra i nešto raditi...“

Po povratku u logor i nakon otrpljene zajebancije pada odluka da zadnji radni dan ekspedicije I. Rašić i D. Tomašković naoružani sa sprejevima različitih boja za markiranje odu nacrtati spilju, naravno u realnim mogućnostima. Rezultat je izvanredan: 123 m i još nije gotovo!

REZULTATI EKSPEDICIJE

U deset radnih dana ako računamo i odmor, koji to zapravo i nije bio, napravljeno je sljedeće:

- svi smo živi i zdravi,
- kompletno su istražena 24 speleološka objekta,
- rekognosciran je teren Vrdova osim Peratovca, pronađene su nove spilje i jame, a neke označene na karti su izbrisane (tri jame i jedna spilja) ili im je korigiran položaj (jedna jama i jedna spilja),
- dvije spilje i jama na Suhom Ruminu su spojene u sustav,
- napravljena je jedna jama od 139 m, jedna od 69 i jedna 45 m i jedna jama

dubine 32 m i dužine 130 m te spilja Bila Lipotica dužine 84 m, spilja vrilo Mali Rumin 123 m i pećina Kravarica 158 m (tada ne do kraja istražena),

- prema radnim nacrtima nacrtano je preko kilometar spiljskih kanala,

- utvrđeno je stanje ponora na Biteliću koji su hidrološki povezani sa Suhim Ruminom,

- ekspedicija je snimana, posebno spilje Bila lipotica i istraživanje u jami Suhi Rumin.

Položaj logora je bio na odličnom mjestu. Svi objekti su nam bili lako dostupni. Za onaj malo teži dio pobrinula se dobra duša u liku Mate Malovana. Nekog pretjeranog pješaćenja nije bilo osim prvi dan, kada je jedna ekipa “obrala” Bostan. Poslovi su se odvijali onako kako je i zamišljeno uz neke manje korekcije.

SUDIONICI EKSPEDICIJE

Na ekspediciji “Vrdovo 2007” u vremenu 20. – 31. 7.2007. učestvovala su ukupno 33 osobe među kojima je bilo 30 speleologa iz 5 speleoloških udruga:

SK Samobor: Robert Baković (vođa ekspedicije), Marko Bašić, Nenad Buzjak, Vatroslav Jakobović, Alen Kirin, Vesna Marjanović, Saša Minihofer, Krešimir Motočić, Božo Nikl, Domagoj Pleše, Ratimir Prikratki, Ilija Rašić, Gordana Rašić, Tomica Rubinić, Margareta Tolnaj, Domagoj Tomašković, Jasminka Vicenski, Davorin Vraneković, Ivana Živković

HBSD: Jana Bedek, Helena Bilandžija, Branko Jalžić, Marko Lukić, Martina Pavlek, Nikolina Raguž

SO Dubovac: Nikolina Vuglešić

SOV: Ivančica Zovko

SD Špiljar: Frane Kožemelj, Dražan Mimica, Tonći Rađa

Hrvatski prirodoslovni muzej: Suzana Buzjak

Mještani: Ivan Budimski, Mate Malovan

SPONZORI BOG VAS BLAGOSLOVIO

Bez vas bi bilo puno teže: BIDD - Samobor, Velteh d.o.o. - Zagreb, Pekara Zemljčić, Končar D&ST, Tehnopromet, Ljekarna Dvoržak, Otvoreni kamini Rubinić.

Svima hvala.

Tablica 1: Vrijednosti temperature (T) i relativne vlažnosti zraka (u) u jami Suhi Rumin 28. 7. 2007. (točke u tablici su uzete iz radnog nacrtu; T4 – ispod ulazne vertikale, T15 – na nacrtu u prilogu to je na sredini između T11 i T12; T19 – dno ogromne dvorane, blizu kote 30,8)

Točka	T (°C)	u (%)
T 4	13,5	100
T 15	12,9	100
T 19	11,6	100

Tablica 2: Popis istraženih speleoloških objekata

R. br.	Naziv speleološkog objekta	Kat. broj	Dubina (m)	Tlocrtna dužina (m)	Poligonska dužina (m)
1.	Jama Didovača (Jelinjak)	15 - 243	19	24	36
2.	Krstačka jama (Jelinjak)	15 - 244	39	21	51
3.	Mala jama na V. Bostanu	15 - 245	6	6	10
4.	Špilja Bila lipotica	15 - 246	30	84	120
5.	Somova špilja	15 - 247	6	32	47
6.	Jama Spor(ka)hed	15 - 248	10	10	26
7.	Jama kod Kadijine bukve	15 - 249	18	14	41
8.	Jama u Konjikuši Gornjoj	15 - 250	140	68	
9.	Smrduša Gornja (M. Bostan)	15 - 251	5	12	14
10.	Smrduša Donja (M. Bostan)	15 - 252	6	9	
11.-13.	Sustav Crvenkuša - Tamnica - Suhi Rumin*		52	430	494
14.	Pećina Kravarica	15 - 255	nacrt u izradi		
15.	Buljana ponor	15 - 256	31	30	
16.	Pometena Golubinka	15 - 258	36	107,5	152
17.	Jama kod Mušterića	15 - 259	11	8	25,5
18.	Pavšića peća	15 - 260	nacrt u izradi		
19.	Govedja jama (Malin)	15 - 262	31	91	127
20.	Snježana pod Kurozebom	15 - 265	nacrt u izradi		
21.	Ajdučka peć na Aptovini		nacrt u izradi		
22.	Tumbas jama	15 - 267	7	4	4
23.	Spilja vrilo Mali Rumin	15 - 266	nacrt u izradi		
24.	Jama na Dubovim vratima	15 - 273	10	16	20

* Ulazi su označeni posebnim pločicama: Crvenkuša 15 – 253, Tamnica 15 – 254, Suhi Rumin 15 - 261

LITERATURA:

Borovec, M., Budić, M., Pavlek, M. 2007: Vodena peća. Speleolog, 2006 (godište 54), 13-19

Garašić, M. 2006: Speleoronjenje u Ruminu. News grupa hr.sci.speleologija, objavljeno 11. 9. 2006.

Malez, M. 1955: Neke pećine i jame duž Cetine. Geografski glasnik, XVI-XVII, 39-59

Malez, M. 1958: Pećine, jame i ponori Biteličke krške zaravni. Geološki vjesnik, XI, 101-122

Malez, M. 1969: Neki značajniji speleološki objekti s vodom u kršu i njihov praktični značaj. Krš Jugoslavije, 6, 105-136

Zekan, M. 1977: Novi arheološki nalazi u pećinama srednje Dalmacije. Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, LXX-LXXI (1968-1969), 137-147 + table

SUMMARY

CAVING EXPEDITION "VRDOVO 2007." (Croatia)

In the summer 2007. cavers from Caving Club Samobor (SKS) organized caving expedition in VrdoVo karst area, Dalmatia (southern Croatia) in the area of the town of Sinj. Other participants were cavers from HBSD, SO Dubovac (Karlovac), SO Velebit (Zagreb), SD Špiljar (Split) and Croatian Natural History Museum (Zagreb), total 30 cavers.

There we explored 24 caves and pits. The deepest pit Jama na Konjikuši Gornjoj is 140 m deep and the longest is cave system Suhi Rumin-Tamnica-Crvenkuša in which we connected two caves and one pit in a system.

Prijevod na engleski: Nenad Buzjak

SUSTAV CRVENKUŠA - TAMNICA - J. SUHI RUMIN

RUMIN, HRVACE, DALMACIJA

Topografski snimili: Nenad Buzjak, Ilija Rašić, Tomica Rubinić
Mjerili: Domagoj Pleše, Marko Bašić, Nikolina Vuglešić (SOD)

